Η αγάπη "φονεύει" τον φόνο (Αρχ. Κύριλλος Κωστόπουλος, Ιεροκήρυκας Ι. Μ. Πατρών)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 8 Μαΐου, 2017

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης μᾶς ἀποκαλύπτει τὸ «τὶ» τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ: «*Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστί*».[i] Ὅταν τὸ δημιούργημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἄνθρωπος, ζῆ «*ἐν τῷ Θεῷ*», τότε ἀποκτᾶ **τὸ χάρισμα τῆς ἀγάπης** πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν συνάνθρωπο. Καὶ τοῦτο γιατὶ ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ συνεκτικὴ ἐκείνη δύναμη, ἡ ὁποία συγκρατεῖ καὶ ὁδηγεῖ τὰ πάντα σὲ μία ἁρμονικὴ συμπόρευση καὶ κοινωνία. Ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος τονίζει: «*Τὸ γὰρ πάντων αἴτιον τῶν κακῶν, τὸ μὴ εἶναι ἀγάπην*».[ii] Καὶ ὁ Μ. Βασίλειος συμπερασματικῶς ἀποφαίνεται: «*Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν, ὁ τὴν ἀγάπην οὐκ ἔχων τῆς θείας ἐστέρηται χάριτος*».[iii]

Εἶναι πλέον βεβαιωμένο ὅτι ὁ σημερινὸς μηδενιστικὸς πολιτισμός μας ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο στὸ περιθώριο, στὸ κλείσιμο στὸν ἑαυτόν του, στὴν βία τὴν φονικὴ κατὰ τοῦ πλησίον ἢ στὴν κατάθλιψη. Τὸ «ἐγὼ» τὸ ἀντιλαμβάνεται ὡς ἄτομο - ἀτομικότητα. Κυρίως στὸν χῶρο τῆς κοινωνιολογίας καὶ τῆς πολιτικῆς τὸ «ἐγὼ» ταυτίζεται μὲ τὴν ἔννοια τῆς ἀριθμητικῆς ἀτομικότητος. Ἔτσι ἡ ἀνθρώπινη ὕπαρξη ἐντάσσεται στὴν ἀπρόσωπη κοινωνικὴ μονάδα, χωρὶς νὰ ἀντιλαμβάνεται τὴν σχέση της μὲ τὸν «ἄλλον».

Ὁ ἄνθρωπος, ὅμως, ὁ ὁποῖος κοινωνεῖ μὲ τὸν Προσωπικὸ Τριαδικὸ Θεό, δικαιώνεται ὡς ὀντότητα, ὅταν ἔχη ἄμεση ἀγαπητικὴ σχέση μὲ τὸν συνάνθρωπο, μὲ τὸν «ἄλλον», ἀφοῦ εἶναι πρόσωπο, ὅποιας ἡλικίας κι ἂν εἶναι ὁ «ἄλλος».

Ἀξίζει νὰ προσεχθῆ ἡ ἀπάντηση τοῦ Ἰδίου τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου πρὸς τὸν νομικό, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔθεσε τὸ ἐρώτημα: «*Τίς ἐστίν μου πλησίον;*». Καὶ ὁ Κύριος ἀπήντησε μὲ τὴν παραβολὴ τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτη.[iv] Ἡ ἀπάντηση μέσῳ τῆς παραβολῆς αὐτῆς εἶναι ἀκριβῶς τὸ ζητούμενο στὸ «ποιός εἶναι ὁ ἄλλος». Εἶναι ὁ ἑαυτός μας. Ὁ «ἄλλος» εἶμαι ἐγώ. Ἡ ἑτερότητα στὸν «ἄλλον» εἰκονίζει τὸν Θεὸ στὸν ἄνθρωπο. «*Εἶδες τὸν ἀδελφόν σου, εἶδες Κύριον τὸν Θεόν σου*».[v] Ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος τὸ ἐπιβεβαιώνει: «*Ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν ἑαυτὸν ἀγαπᾷ καὶ ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν ἑαυτὸν μισεῖ. ἐν τῷ ἀδελφῷ γὰρ κεῖται τὰ αἰώνια ἀγαθὰ κληρονομῆσαι*».[vi]

Μόνον ὅταν ξεπεράση ὁ ἄνθρωπος τὶς ἀτομικές του ἐπιθυμίες, ἀνάγκες καὶ ἀπαιτήσεις καὶ παύση νὰ ἔχη ὡς σκοπὸ τῆς ζωῆς του τὴν ἀτομική του ἐπιβίωση καὶ ἀρχίση νὰ ζῆ ἐν κοινωνίᾳ ἀγαπητικῇ μετὰ τοῦ ἄλλου - τοῦ ἀδελφοῦ, τότε ἡ ὅλη του ζωὴ θὰ μεταβληθῆ σὲ προσφορὰ ἀγάπης, ἡ ὁποία θὰ ἀπενεργοποιῆ κάθε ἐπίβουλο

μηχανισμὸ κατὰ τοῦ πλησίον. Γιὰ νὰ τὸ κατανοήση, ὅμως, αὐτό, κυρίως ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος, εἶναι ἐπάναγκες νὰ ἐξέλθη ἀπὸ τὸν ἀτομο κεντρικὸ τρόπο διαβιώσεως. Αὐτὴ ἡ ἔξοδος θὰ τὸν ὁδηγήση στὴν θυσιαστικὴ εἴσοδο ποὺ εἶναι ἡ κοινωνία ἀγάπης καὶ θυσίας, ἡ ὁποία «*οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς*».[vii]

Αὐτὴ ἡ ὀντολογικὴ ἀλήθεια δίδει περιθώρια γιὰ ἀφαίρεση ζωῆς, ἔστω καὶ ἐμβρυϊκῆς;

Ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν Παῦλος τονίζει στὸν ὕμνο τῆς ἀγάπης: «*Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον*».[viii] Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ἀναφωνεῖ:

«*Ὅσον γὰρ ἐὰν κοπιάσῃ ἄνθρωπος καὶ μὴ ἔχῃ τὴν ἀγάπην εἰς τὸν πλησίον, εἰς μάτην ἐκοπίασεν. οὕτως δὲ δείξεις τὴν ἀγάπην εἰς τὸν πλησίον, οὐ λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἔργῳ. οὐ κρατήσεις κακίαν τινὸς εἰς τὴν καρδίαν σου*».[ix] Καὶ σὲ ἄλλο ἔργο του καταλήγει: «*Ἐάν, ὥς φησιν ὁ Ἀπόστολος, μεῖζον πάντων τῶν ἀγαθῶν ἡ ἀγάπη, πρόδηλον, ὅτι μεῖζον πάντων τῶν κακῶν ἡ μισαδελφία, καὶ ἡ ἀσπλαγχνία, καὶ ἡ ἀνελεημοσύνη*».[x]

Ἡ ἐν Χριστῷ ἀγάπη μεταμορφώνει τὸν ἄνθρωπο, καταργεῖ τὰ σύνορα, τὰ φῦλα, τὶς φυλές, τὸν χρόνο, τὸν χῶρο, τοὺς ὑπολογισμούς, τὶς ἰδιοτέλειες καὶ κάθε τι, τὸ ὁποῖο ξεχωρίζει καὶ διασπᾶ. Ἔργο τῆς μὴ ἀγαπώσης καρδίας εἶναι ἡ διάσπαση, ὁ «διασκορπισμὸς τῶν τέκνων» τοῦ Θεοῦ. Ἐνῶ ἡ ἀγάπη ἔργο της ἔχει νὰ συναγάγη τὰ διασκορπισμένα: «*... ἀλλ᾽ ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν*».[xi]

Ἡ πηγὴ τῆς ἀγάπης εἶναι Αὐτὸς ὁ Τριαδικὸς Θεός. Ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει τὴν ἀγαπητικὴ ἰδιότητα ἀπὸ τὴν πηγὴ τῆς ἀγάπης. Πρόκειται γιὰ συστατικὸ τοῦ εἶναι του. Ὁ κόσμος δημιουργήθηκε ἀπὸ ἀγάπη, διατηρεῖται ἀπὸ ἀγάπη καὶ σώζεται ἀπὸ ἀγάπη. Τοιουτοτρόπως ὅπου ἀπουσιάζει ἡ ἀγάπη, ἐκεῖ ἐμφανίζεται τὸ μῖσος, ὁ φθόνος καὶ ἡ ἀλόγιστη κυριαρχικὴ προσπάθεια ἐπὶ τοῦ συνανθρώπου, ἡ ὁποία καταλήγει στὸν φόνο. Ὁ ἀγαπῶν, ἀκόμη καὶ ἂν ὑποστῆ βλάβη ἀπὸ τὸν συνάνθρωπο, παραμένει ἀπρόσβλητος, γιατὶ κοινωνεῖ μὲ τὴν ἄπειρη ἀγάπη, τὸν Τριαδικὸ Θεό.

Στὸν χῶρο τῆς ὀντολογικῆς αὐτῆς ἀγάπης ἐξαφανίζονται οἱ ἐναντιότητες τῆς διανοίας. Καὶ αὐτὸ γιατὶ ὁ ἀγαπῶν ἔχει ἐκκόψει τὶς ρίζες τῶν παθῶν, γι᾽ αὐτὸ καὶ ἔχει ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τοὺς καρπούς τους. Ὁ Μ. Ἀθανάσιος τὸ τονίζει: «*Τὰς ῥίζας γὰρ τῶν ἁμαρτημάτων ἐκκόπτειν παραγγέλλει ἡ εὐαγγελικὴ διδασκαλία, ἥπερ τοὺς καρπούς. τῆς ῥίζης γὰρ τοῦ θυμοῦ ἐκκοπείσης ἀπὸ τῆς καρδίας, οὔτε μῖσος, οὔτε φθόνος εἰς ἔργον προαχθήσεται. καὶ γὰρ ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστί, φονεύων αὐτὸν ἐν τῇ διαθέσει τοῦ μίσους*».[xii] Στὸν ἄνθρωπο τῆς ἀγάπης ὑπάρχει ἡ παραδεισιακὴ ἁρμονία μεταξὺ τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ τοῦ κόσμου. Σπουδαῖα

παραδείγματα ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον εὑρίσκουμε στὴν ζωὴ τῶν Ἁγίων. Ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων εἶχε πεῖ: «*Εἰ δυνατὸν ἦν μοι εὑρεῖν κελεφόν, καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸ ἐμὸν σῶμα, καὶ λαβεῖν τὸ αὐτοῦ, ἡδέως εἶχον*».[xiii] Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν καὶ ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος προτρέπει: «*Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, μηδὲν προτιμήσωμεν, ἢ σπουδάσωμεν κτήσασθαι πλὴν τῆς ἀγάπης. μηδεὶς ἐχέτω τι κατά τινος, μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδώσῃ*».[xiv]

Ἐδῶ εἶναι ἀναγκαῖο νὰ ἀναφερθοῦμε σὲ μία ἄποψη μερικῶν κοινωνιολόγων καὶ φιλοσόφων, οἱ ὁποῖοι πιστεύουν ὅτι ἡ χριστιανικὴ εὐαγγελικὴ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον - τὸν συνάνθρωπο εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν δικαιοσύνη. Πρέπει νὰ ἀντείπουμε στοὺς ἐν λόγῳ ἐπιστήμονες ὅτι ἤδη καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης ἀντιδιέστειλε τὴν δικαιοσύνη ἀπὸ τὴν φιλία, τὴν ὁποία φιλία θεωροῦσε πληρέστερη τῆς δικαιοσύνης.

Πρέπει νὰ τονισθῆ ὅτι στὸν Χριστιανισμὸ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν ἄλλον ἐμπεριέχει καὶ τὴν δικαιοσύνη, ἡ ὁποία δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατανοηθῆ καὶ νὰ παραχθῆ χωρὶς τὴν ὀντολογικὴ ἀγάπη. Ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν Παῦλος γράφει στοὺς Ρωμαίους: «*Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται. πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη*».[xv]

Ἡ ἀγάπη διευρύνει τὴν καρδία καὶ τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου, διεγείρει δὲ τὴν ὅλη πνευματική του ὑπόσταση πρὸς τὸν ἄλλον, πρὸς τὸ σύνολο, πρὸς τὴν κοινωνία προσώπων. Καὶ τοῦτο γιὰ τὸν λόγο ὅτι ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀγάπης πέρασε ἀπὸ τὸν χῶρο τῆς ἐγωπάθειας καὶ τοῦ ἐγωκεντρισμοῦ στὸν χῶρο τῆς ἐν Χριστῷ κοινωνίας καὶ φιλαδελφίας, στὸν παραδείσιο χῶρο, ὁ ὁποῖος ἀρχίζει νὰ ὑπάρχη ἀπ᾽ αὐτὴν τὴν ζωή.

Ἑπομένως ἂν θέλουμε νὰ ἀναγεννηθῆ ὁ κόσμος καὶ νὰ ἐκλείψουν οἱ φόνοι κατὰ παντὸς συνανθρώπου μας, ἐνηλίκου ἢ ἀγεννήτου, δὲν ἔχουμε παρὰ νὰ ἐπιδιώξουμε ὅλοι μὲ πάθος τὴν ἀληθινὴ ἀγάπη.

---

[i] Α΄ Ἰωάν. 4, 8.

[ii]Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολὴν δευτέραν, Ὁμ. Ε΄, PG 62, 497.

[iii] Μ. Βασιλείου, Ἀσκητικαὶ Διατάξεις πρὸς τοὺς ἐνκοινοβίῳ καὶ κατὰ μόνας ἀσκοῦντας, PG 31, 1428Α.

[iv]Λουκ. 10, 29-37.

[v]Palladius Helenopolitanus episcopus, Apophthegmata patrum, PG 65, 136.

[vi]Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ἐπιστολὴ πρός τινα ἡγούμενον αἰτήσαντα παρ' αὐτοῦ πεμφθῆναι αὐτῷ κανόνα πνευματικῆς διδασκαλίας εἰς ὠφέλειαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ ἀδελφῶν, "*Αἱ εἰς τὸν Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον ἐσφαλμένως ἀποδιδόμεναι ἐπιστολαί*", ἐπ. ἐκδ. Π. Γ. Νικολοπούλου, ἐκδ. Τζιβεριώτη, Ἀθήνα 1973, σ. 188.

[vii] Α΄ Κορ. 13, 5. Βλ. καὶ Σ. Μιχαηλίδη, «Ἔκτρωση, Μύθοι καὶ πραγματικότητα», Κοινωνία 4 (1984) 542-571.

[viii] Α΄ Κορ. 13, 1.

[ix] Μ. Ἀθανασίου, Περὶ παρθενίας ἤτοι περὶ ἀσκήσεως, "*Λόγος σωτηρίας πρὸς τὴν παρθένον*", E.F. vonder Goltz, TU N.F. 14, ἐκδ. Hinrichs, Leipzig 1905, κεφ. 21, 13-16.

[x] Μ. Ἀθανασίου, Πρὸς Ἀντίοχον ἄρχοντα, περὶ πλείστων καὶ ἀναγκαίων ζητημάτων, PG 28, 645B.

[xi]Ἰωάν. 11, 52.

[xii] Μ. Ἀθανασίου, Πρὸς τὸν αὐτὸν Κάστορα περὶ τῶν ὀκτὼ τῆς κακίας λογισμῶν, PG 28, 896A.

[xiii]PalladiusHelenopolitanusepiscopus, Apophthegmatapatrum, PG 65, 116.

[xiv]Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Περὶ ἀγάπης, PG 62, 771.

[xv]Ρωμ. 13, 10.